

Economie Integraal vwo 2e druk

Samenvatting hoofdstuk 7 Samenwerken

7.1 *Het gevangenendilemma*

Hoe herken je een conflict tussen eigenbelang en gemeenschappelijk belang?

Het komt vaak voor dat het eigenbelang conflicteert met het collectief belang. Zo'n belangtengestelling kan worden geanalyseerd met behulp van de 'speltheorie'. Een hulpmiddel bij de analyse is een beslisboom of een pay-offmatrix.

Wanneer iedere 'beslissers' een dominante strategie voert, leidt dat voor de individuele beslissers tot het beste resultaat (Nash-evenwicht). In deze situatie kan er een conflict zijn tussen eigenbelang en collectief belang, omdat het gezamenlijk belang een beter resultaat voor een ieder oplevert dan de dominante strategie aangeeft.

Er kunnen zich situaties voordoen waarin er géén sprake is van een dominante strategie; er zijn dan meerdere Nash-evenwichten.

7.2 *Langetermijnrelaties*

Wat is de invloed van de duur van de relatie op economische beslissingen?

Er moet onderscheid worden gemaakt tussen situaties die zich slechts eenmaal voordoen en situaties die zich steeds weer voordoen. In dat laatste geval hebben beslissers steeds weer met elkaar te maken. Bij dergelijke langetermijnrelaties kunnen partijen zich zélf gedwongen voelen een beslissing te nemen, die rekening houdt met de belangen van anderen (coöperatief spel). Hierbij spelen zelfbinding, reputatie en sociale normen een rol. Vooral bij herhaalde spelen doet zich dit voor.

Bij langetermijnrelaties is het resultaat sterk afhankelijk van de omstandigheid of beslissingen simultaan dan wel sequentieel worden genomen. Bij sequentiële beslissingen kunnen partijen door zelfbinding en 'geloofwaardige dreiging' elkaars coöperatief gedrag afdwingen

7.3 *Prijzenoorlog*

Beconcurreren supermarkten elkaar via het prijsniveau?

Sinds het begin van de 21ste eeuw is de concurrentie tussen Nederlandse supermarktketens verhevigd. Naast assortiment en vestigingsplaats wordt door een aantal vooral de nadruk gelegd op het eigen prijsniveau in vergelijking tot dat van de marktleider.

7.4 *Wanneer is overheidsregulering noodzakelijk?*

Wanneer is regulering door de overheid wenselijk?

Conflicten tussen eigenbelang en collectief belang kunnen soms door partijen zelf worden opgelost – zie paragraaf 7.2, in bepaalde gevallen is overheidsregulering noodzakelijk of wenselijk. Dat is onder meer het geval bij:

- collectieve producten; producten waarover iedereen zonder daarvoor te betalen vrijelijk kan beschikken. De bekostiging van de voorziening van deze producten kan alleen via belastingheffing verlopen;
- quasi-collectieve producten; de voorziening hiervan wordt door de overheid gestimuleerd (door het zelf aan te bieden of door subsidiëring) in verband met de verwachte positieve externe effecten (onderwijs en bibliotheken bijvoorbeeld);
- het bestrijden/voorkomen van negatieve externe effecten bij de productie en/of het gebruik van bepaalde producten.